سِنڌي

پارڙو ڪِتاب

پرائمري اسڪول

پَهرئين ڪِلاس لاءِ

سنڌ ٽيڪسٽ بڪ بورڊ، ڄام شورو

سهڻا سخن

1. فقط الله جي عبادت ڪريو.
2. علم حاصل ڪريو ڀلي چين ۾ وڃڻو پوي.
3. ماڻهن جي خدمت ڪرڻ چڱائي آهي.
4. با ادب با نصيب ، بي ادب بي نصيب.
5. سدائين سچ ڳالهايو.
6. ڀلائي جو ثمر ڀلائي آهي.
7. اڄ جو ڪم سڀاڻي تي نه ڇڏجي.
8. السلام ڪرڻ ۾ اڳڀرائي ڪريو.
9. ڪنهن جي به دل نه ڏکايو.
10. عمل بنان علم بيڪار آهي.

سِنڌي ٻاراڻو ڪِتاب

پَهرئين ڪلاس لاءِ

سِنڌ ٽيڪسٽ بُڪ بورڊ،
ڄامشورو، سنڌ.

ڇپيندڙ: عجائب اسٽور، سکر

سنڌ ٽيڪسٽ بُڪ بورڊ جو تيار ڪرايل ۽ سنڌ حڪومت جي تعليم ۽ خواندگيءَ واري
ڪاتي جي مراسلي NO:SO(B&U) 6-60/2005 تاريخ 21-03-2013 موجب سنڌ صوبي جي
سڀني پرائمري اسڪولن لاءِ واحد درسي ڪتاب طور منظور ڪيل.
بيورو آف ڪريڪيولم سنڌ، پاران جوڙيل نصابي ڪتابن جي
جائزي واري صوبائي ڪاميٽيءَ جو ڇڪاسيل.

نگران اعليٰ: قادر بخش رند

چيئرمين، سنڌ ٽيڪسٽ بُڪ بورڊ

نگران: شفيع محمد چانڊيو

ليکڪ: ڊاڪٽر عبدالڪريم سنڌيلو ☆ محمد بچل ميمڻ
الهداد ٻوهيو ☆ ولي محمد انصاري
اياز قادري ☆ غلام قادر سومرو
اُستاد بخاري ☆ رشيد احمد ميمڻ
محمد اسماعيل شيخ ☆ سيد شير شاهه
شفيع محمد چانڊيو

نظرثاني ڪاميٽي: ڊاڪٽر غلام علي الانا ☆ محمد ادريس جتوئي
سيد امداد حسيني، ☆ دلشاد ڏيتو
تاج محمد جويو ☆ فرزانه بلوچ
شفيع محمد چانڊيو ☆ محمد اشرف خاصخيلي

آرٽسٽ: ساجده يوسف
ڪمپيوٽر گرافڪ: نور محمد سميجو
ڪمپيوٽر ڪمپوزنگ: نور محمد سميجو، فدا حسين ڳاهو
پروف ريڊنگ: جمشيد احمد جوٽيجو

هي ڪتاب حميد پرنٽنگ پريس، ڪراچي ۾ ڇپيو.

بِسۡمِ اللّٰہِ الرَّحۡمٰنِ الرَّحِیۡمِ

ا ا ا ا ا ا ا

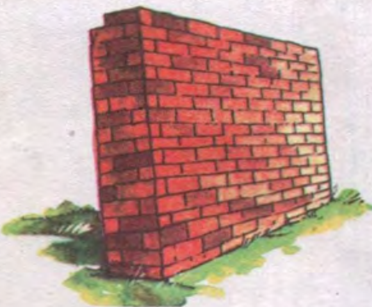
ب ب ب ب ب ب ب

ٻ ٻ ٻ ٻ ٻ ٻ ٻ

پ پ پ پ پ پ پ

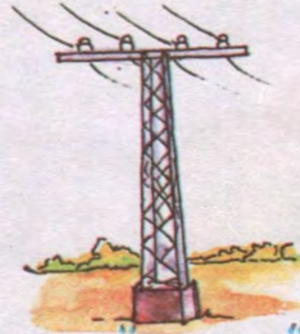

استاد لاءِ هدايت: ★ شاگردن کان تصويرن جي سڃاڻپ ڪرائي، اکر پڙهايو ۽ ٽِڪا ملائي اکر لکايو.

ت ت ت ت ت ت ت

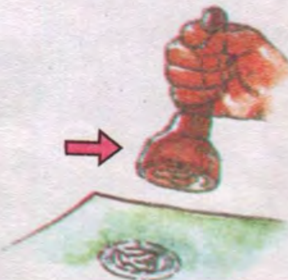

ٿ ٿ ٿ ٿ ٿ ٿ ٿ

ث ث ث ث ث ث ث

ٽ ٽ ٽ ٽ ٽ ٽ ٽ

استاد لاءِ هدايت: ★ شاگردن کان تصويرن جي سڃاڻپ ڪرائي، اکر پڙهايو ۽ ٽٻڪا ملائي اکر لکايو.

ث ث ث ث ث ث ث

پ پ پ پ پ پ پ

ج ج ج ج ج ج ج

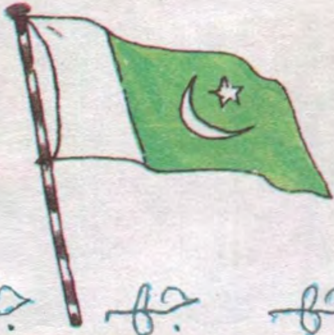

ڄ ڄ ڄ ڄ ڄ ڄ ڄ

استاد لاءِ هدايت:

★ شاگردن کان تصويرن جي سڃاڻپ ڪرائي، اکر پڙهايو ۽ ٺپڪا ملائي اکر لکايو.

جھ جھ جھ جھ جھ جھ جھ

ڄ ڄ ڄ ڄ ڄ ڄ ڄ

ڃ ڃ ڃ ڃ ڃ ڃ ڃ

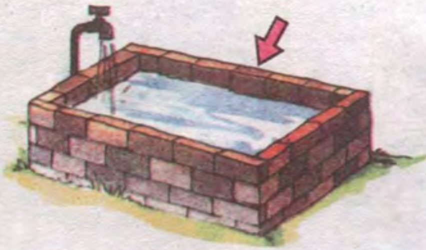

ڇ ڇ ڇ ڇ ڇ ڇ ڇ

استاد لاءِ هدايت:

★ شاگردن کان تصويرن جي سڃاڻپ ڪرائي، اکر پڙهايو ۽ ٽُٻڪا ملائي اکر لکايو.

ح ح ح ح ح ح ح

خ خ خ خ خ خ خ

د د د د د د د

ڏ ڏ ڏ ڏ ڏ ڏ ڏ

استاد لاءِ هدايت:

★ شاگردن کان تصويرن جي سڃاڻپ ڪرائي، اکر پڙهايو ۽ ٽٻڪا ملائي اکر لکايو.

ڏ ڏ ڏ ڏ ڏ ڏ ڏ

ڊ ڊ ڊ ڊ ڊ ڊ ڊ

ڍ ڍ ڍ ڍ ڍ ڍ ڍ

ذ ذ ذ ذ ذ ذ ذ

استاد لاءِ هدايت:

★ شاگردن کان تصويرن جي سڃاڻپ ڪرائي، اکر پڙهايو ۽ ٽٻڪا ملائي اکر لکايو.

ر ر ر ر ر ر ر

ڙ ڙ ڙ ڙ ڙ ڙ ڙ

ز ز ز ز ز ز ز

س س س س س س س

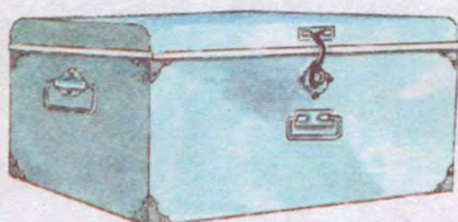
استاد لاءِ هدايت:

★ شاگردن کان تصويرن جي سڃاڻپ ڪرائي، اکر پڙهايو ۽ ٽپڪا ملائي اکر لکايو.

ش ش ش ش ش ش ش

ص ص ص ص ص ص ص

ض ض ض ض ض ض ض

ط ط ط ط ط ط ط

استاد لاءِ هدايت: ★ شاگردن کان تصويرن جي سڃاڻپ ڪرائي، اکر پڙهايو ۽ ٽٻڪا ملائي اکر لکايو.

ظ ظ ظ ظ ظ ظ ظ

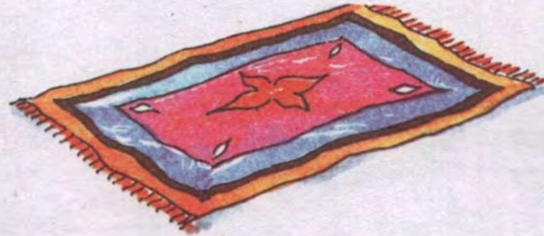

ع ع ع ع ع ع ع

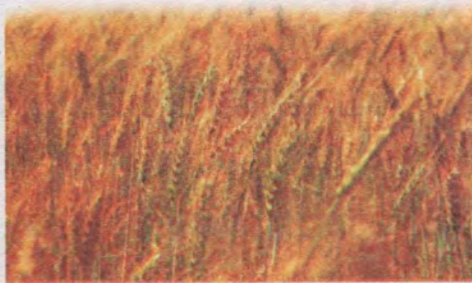

غ غ غ غ غ غ غ

ف ف ف ف ف ف ف

استاد لاءِ هدايت:

★ شاگردن کان تصويرن جي سڃاڻپ ڪرائي، اکر پڙهايو ۽ ٽٻڪا ملائي اکر لکايو.

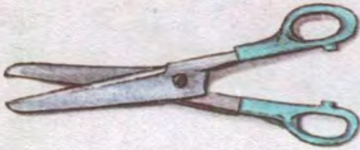
ڦ ڦ ڦ ڦ ڦ ڦ ڦ

ق ق ق ق ق ق ق

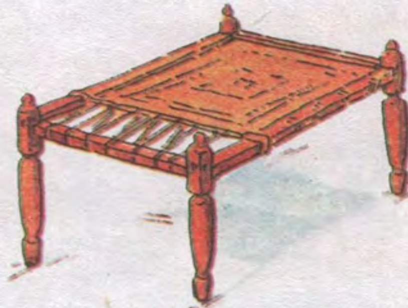

ڪ ڪ ڪ ڪ ڪ ڪ ڪ

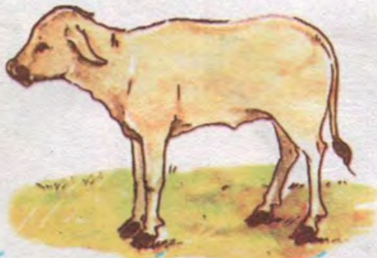
ک ک ک ک ک ک ک

استاد لاءِ هدايت: ★ شاگردن کان تصويرن جي سڃاڻپ ڪرائي، اکر پڙهايو ۽ ٽُڪا ملائي اکر لکايو.

گ گ گ گ گ گ گ

ڳ ڳ ڳ ڳ ڳ ڳ

گھ گھ گھ گھ گھ گھ گھ

ڱ ڱ ڱ ڱ ڱ ڱ ڱ

استاد لاءِ هدايت:

★ شاگردن کان تصويرن جي سڃاڻپ ڪرائي، اکر پڙهايو ۽ ٽٻڪا ملائي اکر لکايو.

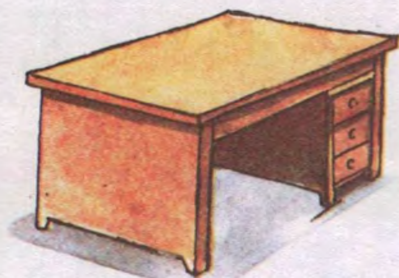

ل ل ل ل ل ل ل

م م م م م م م

ن ن ن ن ن ن ن

ڻ ڻ ڻ ڻ ڻ ڻ ڻ

استاد لاءِ هدايت: ★ شاگردن کان تصويرن جي سڃاڻپ ڪرائي، اکر پڙهايو ۽ ٽٻڪا ملائي اکر لکايو.

استاد لاءِ هدايت:

★ شاگردن کان تصويرن جي سڃاڻپ ڪرائي، اکر پڙهايو ۽ ٽٻڪا ملائي اکر لکايو.

الف - ب جي پٽي

ا ب ٻ ڀ ت ٿ ٽ

ٺ ث پ ج ڄ جھ ڃ

چ ڇ ح خ د ڌ ڏ

ڊ ڍ ذ ر ڙ ز

س ش ص ض ط ظ

ع غ ف ڦ ق ڪ

ک گ ڳ گھ ڱ

ل م ن ڻ و

ه ء ي

استاد لاءِ هدايت: ★ الف - ب جي پٽي پڙهائي، ياد ڪرائي ۽ لکائي وڃي.

خالي تارَن ۾ الف ـ ب جا ڇُٽلَ اَکرَ لکو

ٽ	ٿ	ت	ڀ		ب	ا
ڃ	جھ	ڄ		پ		ٺ
ڏ		د	خ		ڇ	چ
س	ز		ر		ڍ	ڊ
غ	ع	ظ		ض	ص	
ڳ	گ	ک		ق		ف
و	ڻ		م	ل	ڱ	گھ
		ي		ھ		

استاد لاءِ هدايت:

★ خالي تارن ۾ الف ـ ب جي پٽيءَ مطابق اکر لکايا وڃن.

الف ـ ب جا آواز (ڪَک پٽي)

اَ آ اِ اِي اُ اُو اي اَي او اَو

بَ با بِ بِي بُ بُو بي بَي بو بَو

جَ جا جِ جِي جُ جُو جي جَي جو جَو

جهَ جها جهِ جهِي جهُ جهُو جهي جهَي جهو جهَو

دَ دا دِ دِي دُ دُو دي دَي دو دَو

سَ سا سِ سِي سُ سُو سي سَي سو سَو

لَ لا لِ لِي لُ لُو لي لَي لو لَو

مَ ما مِ مِي مُ مُو مي مَي مو مَو

ءَ ئا ءِ ئِي ءُ ئُو ئي ئَي ئو ئَو

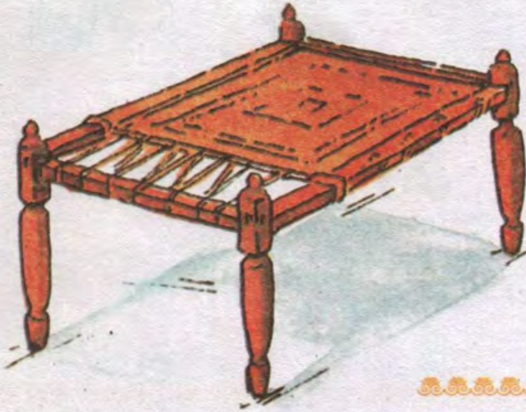
يَ يا يِ يِي يُ يُو يي يَي يو يَو

استاد لاءِ هدايت:

★ ڪَک پٽيءَ جا آواز صحيح طرح سان پڙهايا ۽ ياد ڪرايا وڃن.

كَ ـٹَ

هِيءَ كَٽَ آهي.

ڪ ٽ

پَ ـگَ

هِيءَ پَڳَ آهي.

پ ڳ

نَ ـٿَ

هِيءَ نَٿَ آهي.

ن ٿ

پَٽَ - پَنَ - ڳَنَ - ڪَپَ

استاد لاءِ هدايت: ★ زبر جو آواز سيکاري، پڙهڻ ۽ لکڻ جي مشق ڪرائي وڃي.

سَبَقُ ٻِيو

آ نا

هِي آنا آهِنِ.

ا

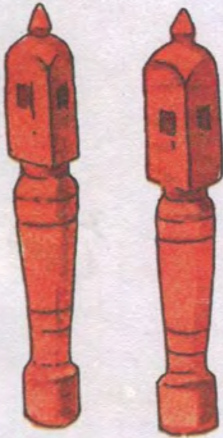

پا وا

هِي پاوا آهِنِ.

و

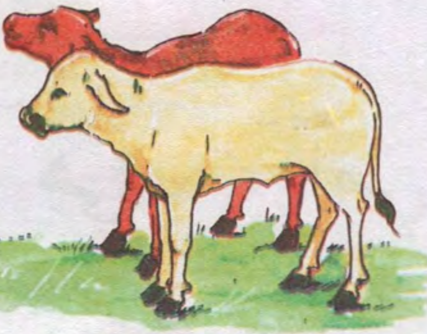

گا با

هِي گابا آهِنِ.

گ ب

گَپَ - وَگَ - نانا - ڳانا - بابا.

استاد لاءِ هدايت:

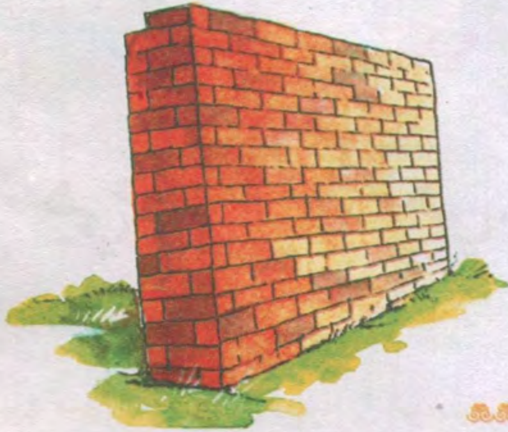
★ مدَ جو آواز سيکاري، پڙهڻ ۽ لکڻ جي مشق ڪرائي وڃي.

پِ ـٽِ

هِيءَ پِٽِ آهي.

پ ٽ

ڇِ ـٽِ

هِيءَ ڇِٽِ آهي.

ڇ

تِ ـڏِ

هِيءَ تِڏِ آهي.

ڏ

اَڏَ - گاڏا - ڀَڳا - تِکا - وِکَ - ڇَٽَ.

استاد لاءِ هدايت: ★ زير جو آواز سيکاري، لکڻ، پڙهڻ جي مشق ڪرائي وڃي ۽ اڳ وارن سبقن جو ورجاءُ ڪرايو وڃي.

سَبَقُ چوٿون

سِيـ ٺِي

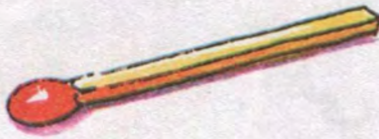

هِيءَ سِيٺِي آهي.

س ي

تِيـ لِي

هِيءَ تِيلِي آهي.

ل

شِيـ شِي

هِيءَ شِيشِي آهي.

ش

گَسَ ـ چِڏِ ـ شاباسِ ـ ڏاڏِي ـ نانِي.

استاد لاءِ هدايت:

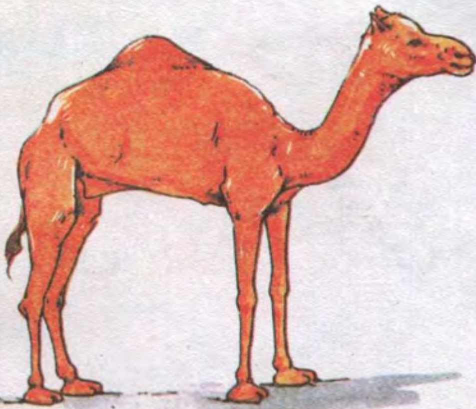

★ (ي) معروف جو آواز يعني ﺑِﻲ، هِي وغيره سيکاري، لکرايو، پڙهايو ۽ ورجاءُ ڪرايو.

سَبَقُ پَنجون

اُ ٺ

هِيءُ اُٺُ آهي.

ٺ

ٻُ ـڪ

هِيءُ ٻُڪُ آهي.

ٻ ڪ

سُ ـٽ

هِيءُ سُٽُ آهي.

اَڪِ - ڪَنُ - پُٽِ - ٻَڪُ - پُٿُ - پُڄُ.

استاد لاءِ هدايت: ★ پيش جو آواز سيکاري، لکڻ ۽ پڙهڻ جي مشق ڪرائي وڃي.

بُوٽَ

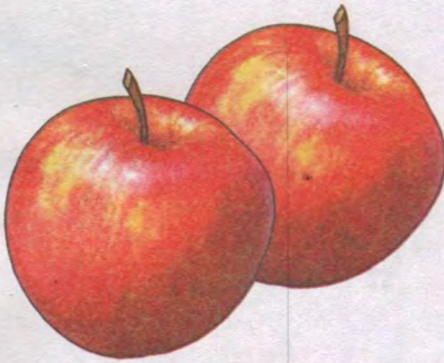
بُو ٽَ

هِي بُوٽَ آهِنِ.

صُوفَ

صُو فَ

هِي صُوفَ آهِنِ.

ص ف

تُوتَ

تُو تَ

هِي تُوتَ آهِنِ.

ڏُکَ - سُکَ - صافُ - ٻُوٽِي- کُوگَ - سُوٽَ.

استاد لاءِ هدايت:

★ واوِ (و) معروف جو آواز جيئن هُو وغيره سيکاري، لکڻ ۽ پڙهڻ جي مشق ڪرائي وڃي.

پيـ رَ

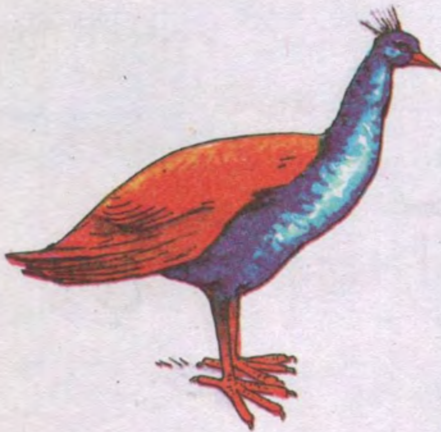

هِيَ پيرَ آهِنِ.

ر

ڏيـ لَ

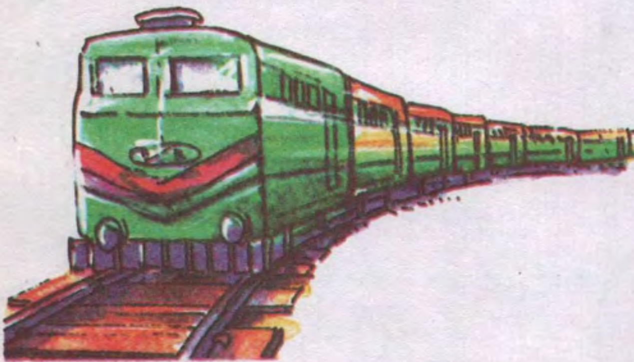

هِيءَ ڏيلَ آهي.

ڏ

ريـ لَ

هِيءَ ريلَ آهي.

ٻارَ ـ ڏُڪي ـ ٻيرَ ـ وَٽُ ـ ڪيلُ.

استاد لاءِ هدايت: ★ (ي) مجهول جو آواز سيکاري، لکايو، پڙهايو ۽ ورجاءُ ڪرايو.

سَبَقُ اَٺون

مَيـ زَ

هِيءَ مَيزَ آهي.

م ز

عَيـ نَـ ڪَ

هِيءَ عَينَڪَ آهي.

ع

سيٺِ - ٺارِي - مامِي - ماسِي

بَيٺُ - زَينَب - عِيدَ.

ٺارِي ڏِسُ - بَيٺُ لِڪُ - سيٺِ اچِي ٿو.

استاد لاءِ هدايت: ★ ياءِ (ي) لين جو آواز خير وغيره سيکاري، پڙهڻ ۽ لکڻ جي مشق ڪرائي وڃي.

سَبَقُ نائون

گھو ڙو

هِيءُ گھوڙو آهي.

گھ ڙ

چو لو

هِيءُ چولو آهي.

چ

ڪو ڪو

هِيءُ ڪوڪو آهي.

چوٽِي - گھيٽو - گھاٽو - پاڙو.

گھيٽو ڏِسُ - گھوڙو ڊوڙي ٿو.

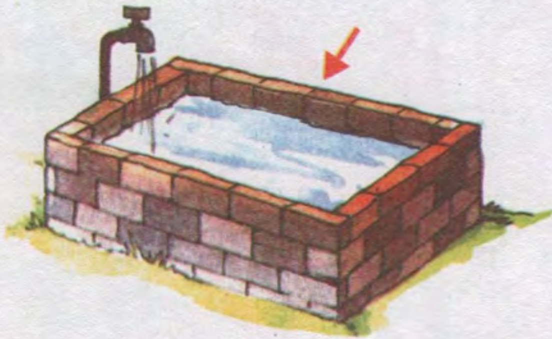

استاد لاءِ هدايت: ★ واو (و) مجهول جو آواز جيئن جو + ڙو وغيره سيکاري، لکڻ ۽ پڙهڻ جي مشق ڪرائي وجي.

سَبَقُ ڏهون

حَوْضُ

حَو ضُ

هِيءُ حَوضُ آهي.

ح ض

فَوجَ

فَو جَ

هِيءَ فَوجَ آهي.

ج

عَورَتَ

عَو رَ تَ

هِيءَ عَورَتَ آهِي.

حاجِي - راضِي - اوجَ - مَوجَ.

حاجِي راضِي تِي - شاباسِ ڏي.

استاد لاءِ هدايت:

★ واو (و) لين جو آواز سيکاري، پڙهڻ ۽ لکڻ جي مشق ڪرائي وڃي.

سَبَقُ يارهون

هَ ٽَ

هِي هَٽَ آهِنِ.

هـ

مَ ٽَ

هِي مَٽَ آهِنِ.

دَ رَ

هِي دَرَ آهِنِ.

د

هَرَ - گهَرَ - هَٽَ - دِلو - ياگُ - يَلو.

وَکرُ وَٽُ - مَٽُ پِرِ - گهرِ هَلُ - دَرَ وَٽِ نَہ بِيهُ.

استاد لاءِ هدايت:

★ زبرن ۽ زيرن سان گڏ پين آوازن جو ورجاءُ ڪرائي پڙهڻ ۽ لکڻ جي مشق ڪرائي وڃي.

سَبَق ٻارهون

بَدَڪ

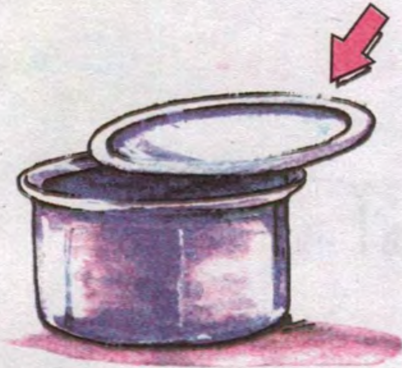
بَ دَ ڪَ

هِيءُ بَدَڪَ آهي.

ڏَڪڻُ

ڏَ ڪَ ڻُ

هِيءُ ڏَڪَڻُ آهي.

ڏَ ڻُ

صابُڻ

صا بُ ڻُ

هِيءُ صابُڻُ آهي.

ڏِڳو - وَڳو - لَڪُڻُ - بَصَرُ - تَرَڻُ.

وَڳو ڏَڪ - لَڪُڻُ نَہ هَڻُ - بَصَرُ پوکِ - تَرَڻُ سِکُ - صابُڻُ هَڻُ - ٻُتُ اُگھُہ.

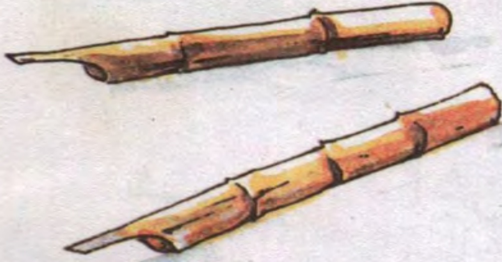
استاد لاءِ هدايت:

★ ٽن اکرن جي آوازن ۾ زبر ۽ پيش سان (واحد) پڙهڻ ۽ لکڻ جي مشق ڪرائي وڃي.

سَبَقُ تيرهون

قَ ـلَـ ـمَ

هِي قَلَمَ آهِن.

ق

خَ ـچَـ ـرَ

هِي خَچَرَ آهِن.

خ

حَ ـجَـ ـمَ

هِي حَجَمَ آهِن.

قاضِي - خَبَرَ - حَجُ.

قاضِي لِکُ - خَبَرَ وَٽُ - حَجُ ڪَرِ.

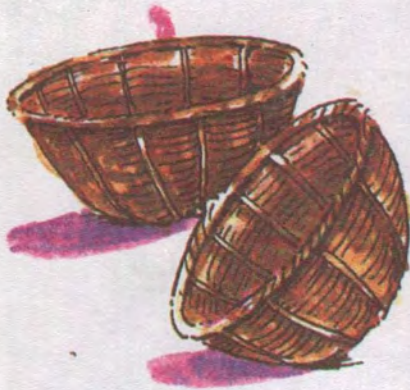
استاد لاءِ هدايت:

★ ٽن اکرن ۾ زبرن جا آواز (جمع) پڙهايا ۽ لکايا وڃن.

سَبَقُ چوڏهون

كا را

هِي كارا آهِنِ.

ڳا نا

هِي ڳانا آهِنِ.

را زا

هِي رازا آهِنِ.

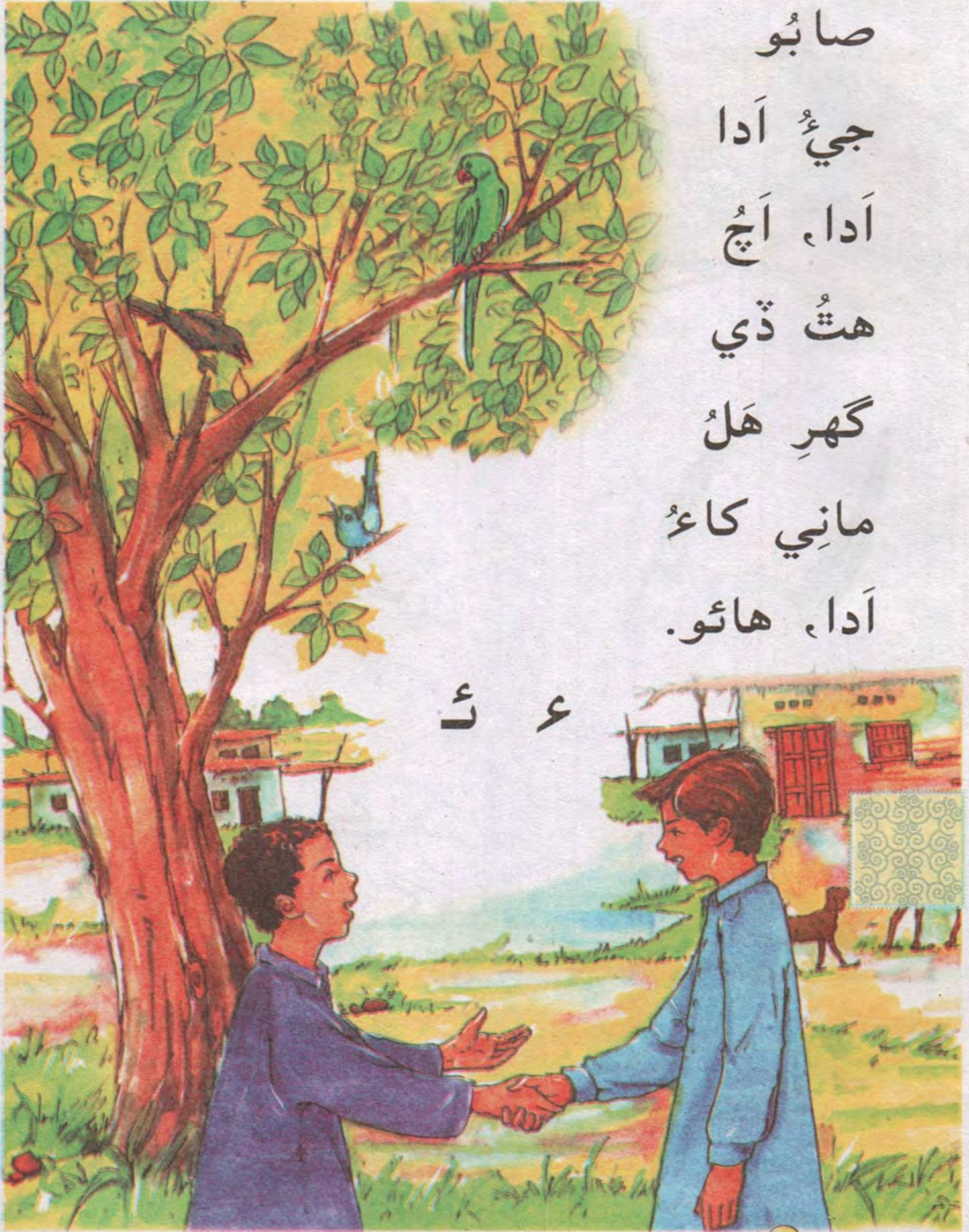
كارا رَکُ - رات جو تارا ڏِسُ.

ادا ڳانا ڏي - رازي جي مانِي کَڻُ.

استاد لاءِ هدايت: ★ (آ) جا آواز وڏيڪ پڙهايا ۽ لکايا وڃن.

سَبَقُ پَندرهون

صابُو

جيءُ اَدا

اَدا، اَچُ

هٿُ ڏي

گهرِ هَلُ

مانِي کاءُ

اَدا، هائو.

ء ئـ

استاد لاءِ هدايت:

★ ننڍا ننڍا جملا سيکاري، پڙهايا ۽ لکايا وڃن.

ڏَ ڻُ

هِيءُ ڏَڻُ آهي.

ڏ

سِ ڱَ

هِي سِڱَ آهِنِ.

ڱَ

ڏِنا ڏَڻُ کاهِ.

ڏِڳي جا سِڱَ ڏِسُ.

صابُو وَڻُ نَہ وَڍِ.

واپارِي پيرَ توري ٿو.

استاد لاءِ هدايت: ★ جملا پڙهايا ۽ لکايا وڃن.

سَبَقُ سترهون

جَ ـجَ

هِيءَ جَڄَ آهي.

ڄ ڄ

جَڄَ ڏِسُ.

اُڄَ لَڳِي آهي.

پاڻِي پِيارِ.

هُو ڊوڙِي ٿو.

پُڄُ تہ سَهِي.

استاد لاءِ هدايت:

★ ج ۽ ڄ جو استعمال جملن ۾ پڙهايو ۽ لکايو وڃي.

سَبَقُ ارڙهون

طو طو

هِيءُ طوطو آهي.

ط

ظا لِ مُ

ظ

طوطو ميوو کائي ٿو.
طوطي جو پَرُ نَہ پٽِ.

طوطي کي نَہ مارِ.
ظُلُمُ نَہ ڪَر.

استاد لاءِ هدايت: ★ نصيحت آموز جملا سيکاري، پڙهايا ۽ لکايا وڃن.

سَبَقُ اُوڻِيهون

لَ غَ ڙَ

هِي لَغَڙَ آهِنِ.

غ

ثَ مَ رُ

هِي ثَمَرُ آهي.

ث

ميوي کي ثَمَرُ چَئِبو آهي.

ميوو مِٺو آهي.

گهوڙي کي لَغامُ ڏي.

استاد لاءِ هدايت:

★ شاگردن جي ڄاڻ وڌائڻ لاءِ اهڙا جملا لکايا ۽ پڙهايا وڃن.

سَبَقُ وِيهون

ڦِيـ ٿو

هِيءُ ڦِيٿو آهي.

ڦ

ڦَـ ڻِي

ڦَڻِي ڏي.

ڇو ڪَرُ

ڦِيٿو ڦِري ٿو.

ڦَڻِي ڏي.

عارِفُ سُٺو ڇوڪَرُ آهي.

استاد لاءِ هدايت:

★ (ڦ) جي اکر تي اهڙا جملا ٺاهي پڙهايا ۽ لکايا وڃن.

جھ رِ ڪِي

ھِيءَ جھِرِڪِي آھي.

جھ

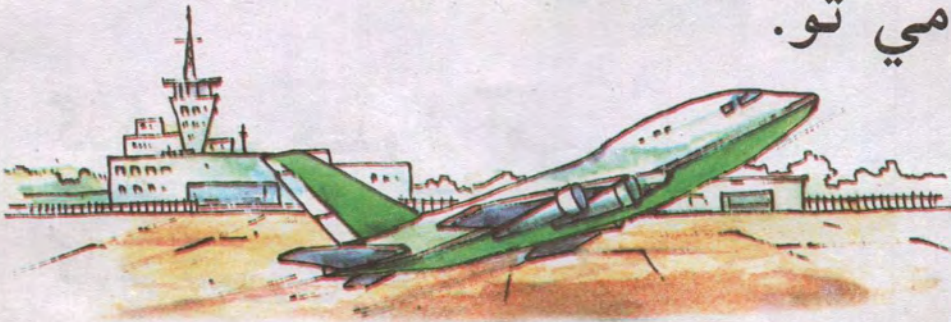

جھِرِڪِي ٺارِيءَ تي ويٺِي آھي.

جَھجِھي مانِي. جَھجھو پاڻِي.

پَيسا ڏي. ٽِڪيٽ وَٺُ.

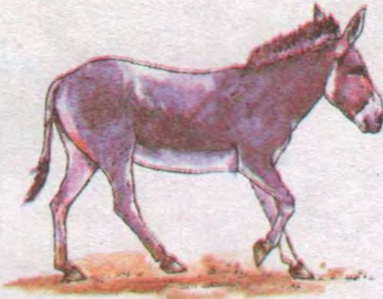
جَھازُ اُڏامي ٿو.

استاد لاءِ هدايت: ★ (جھ) اکر جي واقفيت ڏيڻ لاءِ ٻيا پڻ اهڙا جملا سيکاري، پڙهايا ۽ لکايا وڃن.

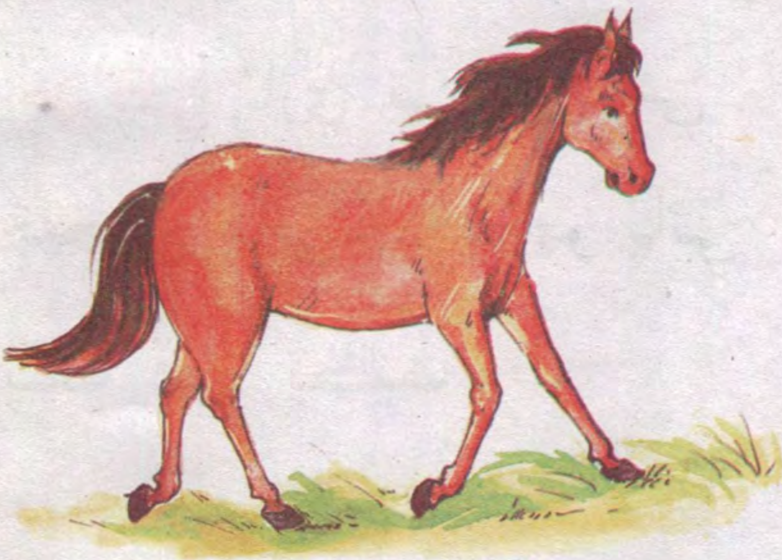
سَبَقُ پاڙهيون

گَڏَھُ

خَچَرُ

گھوڙو

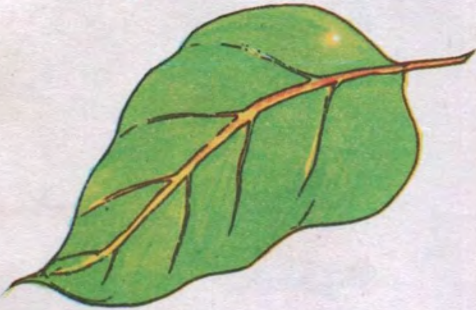
گَڏَھُ خَچَرَ جيڏو نہ آهي.

گَڏَھُ گھوڙي جَھِڙو نہ آهي.

استاد لاءِ هدايت:

★ مٿين جملن جهڙا ٻيا جملا پڙهايا ۽ لکايا وڃن.

سَبَقُ ٽيوِيھون

سَڄو پَنُ

اَڌُ پَنُ

پَنَ جو ذَرو

ذَ رو

ذ

مائو مِٺو آهي. مائي جو ذَرو وَٺُ.

پَنُ سائو آهي. پَنَ جو اَڌُ ڪَٽُ.

استاد لاءِ هدايت: ★ سڄي، اڌ ۽ ذري جي ڄاڻ ڏيئي اهڙا جملا لکايا ۽ پڙهايا وڃن.

سَبَقُ چوويهون

چَنڊُ

ڪَينچِي

گِهنڊُ

مينهِن

اَنبُ

سُونڊِ

ڏاندُ

لِيمون

شِينهُن

چَونرِي

اَن بُ - شِين هُن - ڏان دُ - مين هِن - سُون ڊِ.

گِهن ڊُ - چَن ڊُ - ڪَين چِي - لِي مون - چَون رِي.

چَنڊُ اُپرِيو آهي. اَنبُ ڪاءُ. ڏاندُ ڪاهي هَلُ. گِهنڊُ وَڄي ٿو.

شِينهُن گَجي ٿو. هاٿِيءَ جي سُونڊِ ڏِسُ. لِيمون کَٽو آهي.

ڪَينچِي ڪَترِي ٿِي. چَونرِي کَڻُ. مينهِن جو کيرُ پِيءُ.

استاد لاءِ هدايت: ★ (ن) غُنّہ جي مختلف آوازن کي اهڙي نموني لکايو ۽ پڙهايو وڃي.

هِي ڪُلهو آهي.

مَلهه وِڙُهه.

سَنِهي ڇوڪِري.

سَويرَ سُمُهه.

سَويرَ اُٿ.

پوڙهو ماڻُهو.

ڪُ لهو - مَ لهه - وِ ڙُهه لهه - ڙهه - نهه.
سَ نِهي - سُ مُهه - ما ڻُهو مهه - ڻهه.

اَچو تَہ سَبَقُ پَڙُهون. گهوڙي تي چَڙُهه.
ڳالِهه تَہ ٻُڌُ. ڳاڙها گُلَ ڏِسُ.
اَدو ڪالَهه آيو. رَستو سوڙهو آهي.

استاد لاءِ هدايت: ★ لهه - ڙهه - نهه - مهه - ڻهه - جو آواز سيکاري، پڙهڻ ۽ لکڻ جي مشق ڪرائي وجي.

سَبَقُ چوِيهون

گِلاسَ ۾ پاڻِي آهي.

مَٿي تي ٽوپِي آهي.

پِڃرو ۽ پَکِي ڏِسُ.

طوطو پِڃري ۾ آهي.

پَکِي وَڻَ تي آهي.

۾ - تي - ۽

استادلاءِ هدايت: ★ ۾ - تي - ۽ - جو استعمال، لکڻ ۽ پڙهڻ سيکاريو وڃي.

سَبَقُ ستاوِيهون

هِيءُ انبُ مُنهِنجو آهي.

هِيءُ ڪيلو تُنهِنجو آهي.

صُوفَ مُنهِنجا آهِنِ.

ڏاڙُهون تُنهِنجا آهِنِ.

اَنبڙِيُون مُنهِنجُون آهِنِ.

ڦَرِيُون تُنهِنجُون آهِنِ.

تُون مُنهِنجو ياءُ.

آءٌ تُنهِنجي ڀيڻُ.

مُنذ - تُنذ - هِنذ - ڙُهون - ڙِيُون - يُون

استاد لاءِ هدايت:

★ مُنذ - تُنذ - ڙهون - يون - جا آواز لڪائي ۽ پڙهائي.

سَبَقُ اَٺاوِيهون

اَدا آءُ.

يَلِي آءُ.

جِيءُ آءُ.

مانِي کاءُ.

پاڻِي پيءُ.

سدا جِيءُ.

استاد لاءِ هدايت:

★ هڪبئي سان پيار محبت سان ملڻ جا آداب سيکاري، لکايا ۽ پڙهايا وڃن.

سَبَقُ اُوٽِيهون

نَندِڙا، مِنِڙا، سُهِڻا ٻارَ،
آسَ وَطَنَ جِي ۽ آڌارَ.

هاڻِ پَڙهڻَ جِي ڪَرِيُون تَيارِي،
ديسَ جِي ٿِيندِي ناماچارِي ؛

لَفظَ پَڙهُون ٿا سَوَلا سَوَلا،
گِيتَ سِکُون ٿا مِنِڙا مِنِڙا ؛

رَاندِ ڪَندي ٿا عِلمُ پِرايُون،
عِلمُ پِرايُون، سَمجهَ وَڌايُون ؛

سُهِڻا، مِنِڙا، نَندِڙا ٻارَ،
آسَ وَطَنَ جِي ۽ آڌارَ.

شيخ عبدالله "عبد"

استاد لاءِ هدايت: ★ٻارن کي بيت زباني ياد ڪرايو وڃي ۽ ڪورس ۾ چوَرايو وڃي.

لِکڻ ۾ اکرَ جون مختلف صورتون

اکر	منڍ واري شڪل	وچ واري شڪل	پڇاڙيءَ واري شڪل
ا	ا	ـا	ـا
ب	بـ	ـبـ	ـب
ج	جـ	ـجـ	ـج
د	د	ـد	ـد
ر	ر	ـر	ـر
س	سـ	ـسـ	ـس
ص	صـ	ـصـ	ـص
ط	طـ	ـطـ	ـط
ع	عـ	ـعـ	ـع
ف	فـ	ـفـ	ـف

اکر	منڍ واري شڪل	وچ واري شڪل	پڇاڙيءَ واري شڪل
ڪ	ڪـ	ـڪـ	ـڪ
ک	کـ	ـکـ	ـک
گھ	گھـ	ـگھـ	ـگھ
ل	لـ	ـلـ	ـل
م	مـ	ـمـ	ـم
ن	نـ	ـنـ	ـن
و	و	ـو	ـو
ھ	ھـ	ـھـ	ـھ
ء	ئـ	ـئـ	ـئ
ي	يـ	ـيـ	ـي

استاد لاءِ هدايت:

★ لکڻ ۾ ڏنل اکرن جي مختلف صورتن مطابق پوري پٽي الف کان ي تائين سمجھائي وڃي.

اُستادن لاءِ هدايتون

(١) ٻوليءَ ۾ ننڍي ۾ ننڍو مڪمل جزو جملو آهي. ۽ ٻار ٻولي آوازن ذريعي سکن ٿا. ان ڪري هي ٻاراڻو ڪتاب اکرن ۽ آوازن واري طريقي تي رٿيو ويو آهي. البته هن ڪتاب جي پڙهڻ ۽ لکڻ جو سڌو رستو، جملن سان شروع ڪيو ويو آهي. ڪتاب جي منڍ ۾ جيڪا الف- ب جي رنگين تختي ڏنل آهي، اکر جي ٻن تصويرن سان، ان جي مشاهدي بعد الف- ب ۽ آوازن جي پٽي شاگردن کي ڪتاب جي شروع ڪرڻ کان اڳ ۾ سيکارڻي آهي. ان سان گڏ اکر لکڻ جي مشق پڻ ڏني وئي آهي. آخر ۾ لکڻ ۾ اکر جون مختلف صورتون ڏنل آهن، ته جيئن استاد سولائيءَ سان شاگردن کي سمجهائي سگهي.

(٢) اسان جي اسڪولن ۾ پڻ اُستاد شاگردن کي اکرن واري طريقي سان پڙهائين ٿا.

(٣) اوائلي سبقن ۾ خاص طرح، جملن جي امدادي لفظن (هيءَ آهي ۽ آهن وغيره) جي لکڻ تي بنهه نه ۽ سڃاڻڻ تي بلڪل ٿورو زور ڏيڻو آهي. اهي لفظ بار بار ٻڌڻ ۽ ڏسڻ سان اڳتي هلي، ٻار از خود سکي ويندا. بنيادي لفظ ۽ ان جي آوازن جي پڙهڻ ۽ لکڻ تي ئي خاص زور ڏيڻو آهي.

(٤) جيئن ته هي ڪتاب بنيادي اهميت رکي ٿو، ان ڪري ان جي ڪامياب پڙهائيءَ تي، استاد جيترو هوش ۽ جيتري محنت صرف ڪندو، اوترو ان مان ڪيس ۽ ٻارن کي فائدو حاصل ٿيندو.

سنڌ ٽيڪسٽ بُڪ بورڊ جو تيار ڪرايل ۽ سنڌ حڪومت جي تعليم ۽ خواندگيءَ واري
ڪاتي جي مراسلي NO:SO(B&U) 6-60/2005 تاريخ 21-03-2013 موجب سنڌ صوبي جي
سيني پرائمري اسڪولن لاءِ واحد درسي ڪتاب طور منظور ڪيل.
بيورو آف ڪريڪيولم سنڌ، پاران جوڙيل نصابي ڪتابن جي
جائزي واري صوبائي ڪاميٽيءَ جو ڇڪاسيل.

قومي ترانو

پاک سرزمین شاد باد ڪِشورِ حَسِین شاد باد
تو نشانِ عزمِ عاليشان ارضِ پاڪستان
مرڪزِ يقين شاد باد

پاک سرزمین کا نظام قوّتِ اُخوّتِ عوام
قوم، مُلک، سلطنت پائندہ تابندہ باد
شاد باد منزلِ مُراد

پرچمِ ستارہ و ہلال رہبرِ ترقّي و ڪمال
ترجمانِ ماضي، شانِ حال جانِ استقبال
سايۂ خدائي ذوالجلال

سلسليوار نمبر 50856		ڪوڊ نمبر 37	
ڇپجڻ جو مهينو ۽ سال	ڇاپو	تعداد	قيمت
April 2013	First	100000	31.85

پڙهندڙ نسُل . پ نَ

The Reading Generation

1960 جي ڏهاڪي ۾ عبدالله حسين ” اُداس نسلين“ نالي ڪتاب لکيو. 70 واري ڏهاڪي ۾ وري ماڻڪ ”لُڙهندَڙ نَسُل“ نالي ڪتاب لکي پنهنجي دورَ جي عڪاسي ڪرڻ جي ڪوشش ڪئي. امداد حُسينيءَ وري 70 واري ڏهاڪي ۾ لکيو:

انڌي ماءُ ڄڻيندي آهي اونڌا سونڌا ٻارَ
ايندڙ نسل سَمورو هوندو گونگا ٻوڙا ٻارَ

هر دور جي نوجوانن کي اُداس، لُڙهندَڙ، ڪَڙهندڙ، ڪُڙهندڙ، ٻَرندڙ، چُرندڙ، ڪِرَندڙ، اوسيئڙو ڪَندڙ، ياڙي، ڪاٺُو، ياڃوڪَڙُ، ڪاوڙيل ۽ وِڙهندڙ نسلن سان منسوب ڪري سَگهجي ٿو. پَر اسان اِنهن سڀني وِچان ”پڙهندڙ“ نسل جا ڳولائو آهيون. ڪتابن کي ڪاڳر تان ڪٽي ڪمپيوٽر جي دنيا ۾ آڻڻ، ٻين لفظن ۾ برقي ڪتاب يعنى e-books ناهي ورهائڻ جي وسيلي پڙهندڙ نسل کي وَڌڻ، ويجهَڻ ۽ هِڪَ ٻِئي کي ڳولي سَهڪاري تحريڪ جي رستي تي آڻڻ جي آسَ رکون ٿا.

پڙهندڙ نَسل (پَ نَ) ڪا بہ تنظيمَ ناهي. اُنَ جو ڪو بہ صدر، عُهديدار يا پايو وِجهندڙ نہ آهي. جيڪڏهن ڪو بہ شخص اهڙي دعوىٰ ڪري ٿو تہ پَڪَ ڄاڻو تہ اُهو ڪُوڙو آهي. نہ ئي وري پَ نَ جي نالي ڪي پئسا گڏ ڪيا ويندا. جيڪڏهن ڪو اهڙي ڪوشش ڪري ٿو تہ پَڪَ ڄاڻو تہ اُهو بہ ڪُوڙو آهي.

جَهڙيءَ طَرَح وڻن جا پَنَ ساوا، ڳاڙها، نيرا، پيلا يا ناسي هوندا آهن اَهڙيءَ طرح پَڙهندڙ نَسُل وارا پَنَ بہ مختلِف آهن ۽ هوندا. اُهي ساڳئي ئي وقت اُداس ۽ پڙهندڙ، ٻَرندڙ ۽ پڙهندڙ، سُست ۽ پڙهندڙ يا وِڙهندڙ ۽ پڙهندڙ بہ ٿي سگهن ٿا. ٻين لفظن ۾ پَنَ ڪا خُصوصي ۽ تالي لڳل ڪِلَب Exclusive Club نہ آهي.

ڪوشش اها هوندي تہ پَنَ جا سڀ ڪَم ڪار سَهڪاري ۽ رَضاڪار بنيادن تي ٿين، پر ممڪن آهي تہ ڪي ڪم اُجرتي بنيادن تي بہ ٿِين. اهڙي حالت ۾ پَنَ پاڻ هِڪٻِئي جي مدد ڪَرڻ جي اُصولَ هيٺ ڏي وَٺُ ڪندا ۽ غيرتجارتي non-commercial رهندا. پَنَن پاران ڪتابن کي ڊِجيٽائِيز digitize ڪرڻ جي عَمَلَ مان ڪو بہ مالي فائدو يا نفعو حاصل ڪرڻ جي ڪوشش نہ ڪئي ويندي.

ڪتابن کي ڊِجيٽائِيز ڪرڻ کان پوءِ ٻيو اهم مرحلو وِرهائڻ distribution جو ٿيندو. اِهو ڪم ڪرڻ وارن مان جيڪڏهن ڪو پيسا ڪمائي سگهي ٿو تہ ڀلي ڪمائي، رُڳو پَنَن سان اُن جو ڪو بہ لاڳاپو نہ هوندو.

پَنَن کي ڪُليل اڪرن ۾ صلاح ڏجي ٿي تہ هو وَسَ پٽاندڙ وڌ کان وَڌِ ڪتاب خريد ڪَري ڪتابن جي ليکڪَن، ڇپائيندڙن ۽ ڇاپيندڙن کي هِمٿائِن. پر ساڳئي وقت عِلم حاصل ڪرڻ ۽ ڄاڻ کي ڦهلائڻ جي ڪوشش دوران ڪنهن بہ رُڪاوٽ کي نہ مڃن.

شيخ اَيازَ علمَ، ڄاڻَ، سمجهہَ ۽ ڏاهپَ کي گيتَ، بيتَ، سِٽَ، پُڪارَ سان تَشبيهہ ڏيندي انهن سيني کي بَمن، گولين ۽ بارودَ جي مدِ مقابل بيهاريو آهي. اياز چوي ٿو تہ:

گيتَ بہِ ڄڻ گوريلا آهن، جي ويريءَ تي وار ڪَرن ٿا.

... ...

ڄڻن ڄڻن ڄاڙ وڏي تي ڄڳَ ۾، هو ٻوليءَ جي آڙ ڇُپن ٿا؛

ريتيءَ تي راتاها ڪن ٿا، موتي مَنجهہِ پهاڙ ڇُپن ٿا؛

... ...

ڪالهہَ هُيا جي سُرخ گُلن جيئن، اڄڪلهہ نيلا پيلا آهن؛

گيتَ بہِ ڄڻ گوريلا آهن........

... ...

هي بيتُ اَٿي، هي بَم- گولو،

جيڪي بہ ڪٽين، جيڪي بہ ڪٽين!

مون لاءِ ٻنهي ۾ فَرَقُ نہ آ، هي بيتُ بہ بَمَ جو ساٿي آ،

جنهن رِڻ ۾ رات ڪَيا راڙا، تنهن هَڏَ ۽ چَمَ جو ساٿي آ ـ

اِن حسابَ سان اڻجاڻائي کي پاڻَ تي اِهو سوچي مَڙهڻ تہ "هاڻي ويڙهہ ۽ عمل جو دور آهي، اُن ڪري پڙهڻ تي وقت نہ وڃايو" ناداني‌ءَ جي نشاني آهي.

پَنَ جو پڙهڻ عام ڪِتابي ڪيڙن وانگر رُڳو نِصابي ڪتابن تائين محدود نہ هوندو. رڳو نصابي ڪتابن ۾ پاڻ کي قيد ڪري ڇڏڻ سان سماج ۽ سماجي حالتن تان نظر ڪڄي ويندي ۽ نتيجي طور سماجي ۽ حڪومتي پاليسيون policies اڻجاڻ ۽ نادانن جي هٿن ۾ رهنديون. پَنَ نِصابي ڪتابن سان گڏوگڏ ادبي، تاريخي، سياسي، سماجي، اقتصادي، سائنسي ۽ ٻين ڪتابن کي پڙهي سماجي حالتن کي بهتر بنائڻ جي ڪوشش ڪندا.

پَڙهندڙ نَسُل جا پَنَ سيني کي ڇو، ڇالاءِ ۽ ڪيئن جهڙن سوالن کي هر بَيانَ تي لاڳو ڪرڻ جي ڪوٺ ڏين ٿا ۽ انهن تي ويچار ڪرڻ سان گڏ جوابَ ڳولڻ کي نہ رڳو پنهنجو حق، پر فرض ۽ اڻٽر گهرج necessity unavoidable سمجهندي ڪتابن کي پاڻ پڙهڻ ۽ وڌ کان وڌ ماڻهن تائين پهچائڻ جي ڪوشش جديد ترين طريقن وسيلي ڪرڻ جو ويچار رکن ٿا.

توهان بہ پڙهڻ، پڙهائڻ ۽ ڦهلائڻ جي اِن سهڪاري تحريڪ ۾ شامل ٿي سگهو ٿا، بَس پنهنجي اوسي پاسي ۾ ڏِسو، هر قسم جا ڳاڙها توڙي نيرا، ساوا توڙي پيلا پن ضرور نظر اچي ويندا.

وڻ وڻ کي مون ڀاڪِي پائي چيو تہ "منهنجا ڀاءُ

پهتو منهنجي من ۾ تنهنجي پَن پَنَ جو پڙلاءُ".

ـ اياز (ڪلهي پاتم ڪينرو)